

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISE SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Din. 1'50

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO
DIŠNJE Din. 60. — ZA INOZEMSTVO Din. 120.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 43.

Šibenik, 30. studenoga 1924.

God. IV.

Republikanska orijentacija.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

Događaji, koji su doveli na vladu Pašića i Pribičevića, izazvali su u Slovenskoj Ljudskoj Stranci razumljivo ogorčenje. To ogorčenje, koje je sa svakim neparlamentarnim činom beogradskih i neodgovornih krugova raslo, prouzrokovalo je u redovima SLS skretanje na lijevo. To je skretanje dosad obilježeno željom i zahtjevom, da se SLS izjavi za republikansko uređenje države. Kako je poznato, SLS nije pravila pitanja od forme vladavine te je i u Ustavotvornoj Skupštini pustila na volju svojim članovima, da glasuju za republiku ili za ustavnu monarhiju. Sada međutim prevladava mišljenje, da se SLS odlučno izjavi o formi vladavine. Pribičevići i Pašićevi stranke izrabljuju na upravo šokantno način ime kralja u izbornoj borbi. Voda slovenskih Pribičevićeva dr Žerjav je nedavno izjavio, da se izborna borba vodi pod geslima „Za kralja“ i „Proti kralju“. Pribičevići i Pašićevi se grade braniteljima krune i monarhije te upravo izazivaju kod naroda republikansko raspoloženje.

Kao prvi odjek tog raspoloženja je spomenica, koju su vodstvu SLS poslali njezini pristaše sa ljubljanskog sveučilišta. U spomenici se pored drugih želja izražuje i ta, da se stranka postavi odlučno na republikansko stanovište. Spomenicu je potpisalo oko 200 sveučilišnih građana, a među njima i nekoliko hrvatskih akademika i pučana. Kako je poznato, vođe Hrvatske Pučke Stranke Stjepan Barić i dr Janko Šimrak glasovali su u Ustavnom Odboru 1921. g. za republikanski oblik vlade.

I samo novinstvo SLS pokazuje skretanje na lijevo. Glavno glasilo SLS *Slovenec* nije doduše dosad pokazalo jasno principijelan stav za republikansku orijentaciju, ali je svojim pisanjem dobro pokazalo između redaka svoje ogorčenje protiv kamarilske politike. Strepnja, da kakva intriga na dvoru ne pokvari položaj za sve one, koji istinski hoće konsolidaciju države i sporazum Srba i Hrvata, počela je stvarati republikansko raspoloženje. Jučerašnji *Slovenec* donasa u cijelosti govor dra Antona Korošca na pouzdanom sastanku SLS, koji je održan 23. o. mj. u Ljubljani. Dr Korošec govoreći o tome, kako Radić kaže, da SLS nije republikanska stranka, veli: „Vidi se da Radić, kad tako govori, ne pozna ni programatičkoga stanovišta naše stranke, kako se zadnji puta u Celju formuliralo, niti faktičnoga raspoloženja u njoj. Zadnji događaji su tako uplivali kako na druge, tako i na naše pristaše, te možemo lako kazati, da je među nama i više i ozbiljnija republikanstva nego što ga je u zadnje

LJUBLJANA, 26. studenoga. 1924.

vrijeme bilo u Radićevoj stranci, gdje su kao iz rukava sipali razne monarhistične formule.“

„Ako je sada u našim redovima tako visoko narastao broj republikanaca, onda to ide na račun onih, od kojih bi se to smjelo najmanje iščekivati. I baš zadnji događaji su sami automatično nesavladivom silom agitirali za republikanstvo, jer je narod uvidio, da ga smetaju na putu do autonomije ili federalizma ili kako već hoćete nazvati oblik samostalnosti Slovenije, koju hoćemo da postignemo u sporazumu sa Hrvatima i Srbima. Pa ako se bude na ovakav način, kako se počelo, i nastavilo, onda danas svečano izjavljujemo, a uvjereni smo, da ćemo za to dobiti i odobrenje naše najviše inštanca — velikoga zbora stranačkih pouzdanika: Narodna volja mora biti u našoj državi prvi suveren! Volji naroda ne smije nitko priječiti slobodnoga puta. A ako se sprečava, onda

Iz domaće i vanjske politike.

Rekonstrukcija PP vlade. Ukazom Kraljevim od 28. t. mj. vlada je ovako popunjena i rekonstruisana: Dosadašnji ministar za izjednačenje zakonodavstva radikal dr Marko Gjurčić imenovan je ministrom socijalne politike, bosanski radikal dr Milan Srškić ministrom za izjednačenje zakonodavstva, pribičevićevac dr Hinko Krizman ministrom za agrarnu reformu, dosadašnji ministar trgovine i industrije pribičevićevac dr Prvislav Grisogono ministrom bez listice, „Hrvat“ dr Đuro Šurmin ministrom trg. i industrije, a dr Mate Drinković ministrom bez listice — kao predstavnicima novoosnovane Lovrekovićeve Hrvatske Seljačke Stranke. Tako je Drinković ovaj put upao čak među radikale i pribičevićevce, da samo dobije mandat i opet postane kraljevskim ministrom! Jadna Dalmacija, što si dočekala!

Tko ne će sloge? Ovi izbori su od odsudne važnosti. Na njima se ima odlučiti, hoće li vodstvo državne uprave preuzeti ljudi, koji su za parlamentarizam, poštovanje narodne volje, provedbu narodnog sporazuma i

smo jednodne volje, da i za to nađemo u savezu sa svojim političkim prijateljima među Srbima i Hrvatima mirnim, zakonitim i ustavnim putem potrebnoga lijeka.“

Te riječi dovoljno označuju stanovište SLS. Republikanska orijentacija SLS je odraz teških prilika. Važno je istaknuti i mišljenje drugog organa SLS. *Pravica* od 20. o. mj. piše: „Tim, što je parlamentarna manjina dobila provođanje izbora, izvršio se revolucionaran čin. — Naše stanovište kod toga je: član 1. u našem ustavu kaže, da je naša država parlamentarna monarhija: Provođanje izbora nije bilo dano po parlamentarnom načelu i zato je taj čin neustavan. Po našem mišljenju mora biti narod nosilac sve vlasti u državi. Kod nas to sada nije moguće, ali mora prije ili kasnije doći do toga, da narod uzmogne istaknuti svoju volju, pa ako to ne bude moguće u monarhiji, bit će moguće u republici.“

Te izjave naznačuju, da se Slovenska Ljudska Stranka počela republikanski orijentirati.

stupila, da osujeti nade i osnove PP režima?

Sastanak Vrhovnog Vijeća HPS. Za nedjelju, 30. t. mj., sazvan je u Zagrebu sastanak Vrhovnog Vijeća Hrvatske Pučke Stranke, na koji su pozvani predstavnici iz pojedinih pokrajina, da se na njemu stvore važne odluke o izborima i o svemu, što je za Hrvatsku Pučku Stranku u ovim izborima potrebno.

Hrvatska Zajednica izjavila se za republiku. 23. t. mj. održana je u Zagrebu sjednica Vrhovnog Vijeća Hrvatske Zajednice. Nakon govora dra Lorkovića i dra Trumbića jednoglasno je zaključeno, da se Hrvatska Zajednica proglašuje republikanskom strankom. Iz stranke su bili isključeni dr Drinković, dr Šurmin i urednik „Obzora“ dr Dežman. HZ ne će nigdje postaviti zasebnih lista, nego će svoje pristaše pozvati, da glasuju za liste HRSS, na kojima bi od HZ imali kandidirati dr Trumbić, dr Lorković, dr Krajač i Polić te dr Papratović.

Na što su bili pristali Radićevci? Davidović je u svom izbornom govoru 16. t. mj. među drugim izjavio i ovo: „U izjavama g. Radića glavno je, da su bila tri priznanja: državno jedinstvo, uređenje naše monarhije po engleskom načinu i etničko jedinstvo našega naroda. Ova priznanja dana su i nezvanično i obavezno u poznatom komuniqueju HRSS.“

Starokatolici — plaćenici Beograda! Predsjednik HZ dr Ivan Lorković, inače poznati liberalac, na zadnjem vijeću HZ u Zagrebu 23. t. mj. izjavio je o hrvatskom-starokatoličkom pokretu, da „to nije hrvatski nacionalni pokret, jer stoji u vezi s beogradskim krugovima oko Pribičevića i Janjića. On je zavisan od Beograda i nije slobodan. Preko njega želi Beograd, da oslabi katoličanstvo, jer misli, da je kao kod Srba pravoslavlje katoličanstvo kod Hrvata osnovna sadržina hrvatske ideje, pa da će uzdrnavši katolicizam uzdrmati i hrvatstvo.“ Novi je ovo dokaz, da je starokatolički pokret samo Pribičevićev manevar, što smo uostalom mi odmah u početku bili ustvrdili.

Uapšenje dra Pernara. Prošlih dana policija je u Zagrebu uapsila Radićevog poslanika dra Pernara kao običnog građanina i osudila ga na 28 dana zatvora zato, što se suprotstavio vlasti prigodom dočeka nar.

Već 38 godina je SARGOV
KALODONT
ZUBNI KREM
nestvarnijim dobac!

poslanika inž. Košutića. Pernar je zadržan na policiji i morao odmah nastupiti kaznu. I kotarski sud ga je osudio na 10 dana zatvora zbog jednog ličnog sukoba. Tako se ne samo policija, nego i sud stavio na stanovište, da raspuštanjem Nar. Skupštine prestaje imunitet nar. poslanika. Ovo uapšenje izazvalo je žive komentare u svim političkim krugovima. Novinstvo HRSS nagovijestilo, da je ovim započelo hapšenje poslanika HRSS sa strane PP režima. — Zanimivo je, da Viši Zemaljski Sud u Splitu stojeći na stanovištu, da imunitet nar. poslanika traje od dana izbora do dana izbora, prošlih dana nije pristao na zavedenje predistrage protiv nar. poslanika g. Košutića radi navodne uvrede Veličanstva.

Između Hrvatske Pučke Stranke i Davidovičevaca vode se pregovori za zajednički izborni nastup u svim hrvatskim zemljama. Dosad još nije pala nikakva odluka.

Gdje će sve Radić kandidirati? Kako javljaju novine, g. Stjepan Radić kandidirat će kao nosilac liste u Sloveniji (Ljubljana), Vojvodini i Hercegovini (Mostar).

Umirovljenje dra Bazale. Od PP vlade umirovljen je sveuč. profesor i generalni tajnik Hrvatske Zajednice dr Albert Bazala. To umirovljenje izazvalo je veliko ogorčenje u HZ. Hrvati konstatuju, da je ovim započelo proganjanje zajedničara te zato krivi Šurmina i Pribičevića. Daci spremaju protiv ove odredbe ministar prosvjete prosvjednu skupštinu, a oni od filozofskog fakulteta odlučili su, da ne će poahdati predavanja profesora, koji bi došli kao Bazalovi nasljednici.

Izdaja pri komisiji za razgraničenje s Italijom? Ministar vanjskih posala g. Ninčić 26. t. mj. brzojavno je naredio, da se obustavi razgraničenje na talijansko-slovenskoj granici zato, što je dokazano, da je član te komisije major Martinković u talijanskoj službi, plaćen od Talijana i pri razgraničenju radio u korist Talijana. Ako je to istina, zahtijevamo od vlade, da odmah krivce najostrije kazni i sve učinjene nepravde popravi.

Ljuba Jovanović nosilac radikalne liste u sjevernoj Dalmaciji. Na okružnom sastanku predstavnika svih sreskih i mjesnih radikalnih organizacija, održanom u Šibeniku 21. t. mj., ponovno je izabran za nosioca radikalne liste u sjevernoj Dalmaciji Ljuba Jovanović. Doznaje se, da je

zadnjih dana između dalmatinskih radikala i Pribičevih samostalnih demokrata postignut sporazum u tom smislu, da bi u sjevernoj Dalmaciji nosiocem zajedničke liste bio Ljuba Jovanović, a u srednjoj i južnoj ministar dr Prvislav Grisogono.

Predsjednici biračkih odbora za Dalmaciju. Od Državnog Odbora određen je kao predsjednik biračkog odbora za okrug južne Dalmacije g. Dmiatar Šobat, vijećnik Banskog Stola u Zagrebu, a za člana dr Spasoje Merlo, predsjednik suda u Dubrovniku. Za predsjednika glavnog odbora u okrugu sjeverne Dalmacije određen je dr Aleksandar Dimšić, kasacioni sudija u Novom Sadu, a članom dr Stjepan Spalatin, predsjednik okružnog suda u Šibeniku.

Englesko-egipatski spor. Povodom ubistva generala Lee Stacka, vrhovnog zapovjednika egipatskih četa, sa strane egipatskih nacionalističkih krugova nastao je spor između engleske i egipatske vlade, budući general bio rodom Irac i generalisimom imenovan na prijedlog engleske vlade, koja je baš zato taj atentat shvatila kao atentat protiv same Engleske i pokušaj, da se Egipat proglaši potpuno samostalnim. Ovom prigodom došlo je i do velikih demonstracija domaćeg pučanstva protiv stranaca uopće, a osobito protiv Engleza, tako da su strani trgovci morali pozatvariti svoje trgovine. Engleska je vlada stoga egipatskoj vladi upravela oštru ultimativnu notu, kojom je tražila od nje kroz 24 sata zadovoljštinu, oduštetu od 500 milijuna funti šterljna, zabranu političkih demonstracija i potpuno povlačenje egipatskih časnika i četa iz Sudana. Zaglul-paša, predsjednik egipatske vlade, odmah je isplatio traženu oduštetu, ali druge zahtjeve nećkao se da izvrši. Engleska je odmah mobilizirala svoju sredozemnu flotu, zaposjela carinarnicu i druge važne točke u Aleksandriji, Kairu i oko sueškog kanala te uopće pokazala željeznu ruku. Egipatska vlada morala je sad kapitulirati. Zadnje vijesti javljaju, da je čak povukla svoje časnike i čete iz Sudana, kako je to Engleska tražila. Zaglul-paša je dao ostavku, da za sve to ne bi nosio odgovornosti, i već je sastavljena nova vlada, koja je, na pritisak Engleske, poduzela sve korake, da suzbije revolucionarni nacionalistički pokret. I same engleske čete počele su da apse egipatske nacionaliste. Egipatski je pak parlament zaključio, da će na sve parla-

mente svijeta i Savez Naroda upravit pritužbu o svemu tome i za Egipat i Sudan zatražiti potpunu neovisnost.

Prilike u Italiji. Prigodom debate o unutrašnjoj politici u tal. parlamentu bivši državnici Giolitti i Orlando, koji su dosad uvijek podupirali Mussolinija oštrim riječima su žigosali njegovo neustavno ministrowanje i fašistički teror. Mussolini je u svom govoru silno uzmaknuo i htio ublažiti i opravdati fašistička nasilja. Za povjerenje Mussolinijevoj vladi glasovalo je 337 zastupnika, 17 protu, među kojima Giolitti i Orlando, a od glasanja se usteglo 18, dok drugih opozicionálnih stranaka nije uopće bilo u parlamentu. Ova takva glasanja znači, da si je fašizam produžio život za nekoliko sati zbog kolebanja organizacije ratnika i invalida. No povijesni tok stvari ne da se zaustaviti jednim samim glasanjem. Propast fašizma će već uskoro jedan Giolitti, za kojim stoje svi protufašistički elementi u zemlji.

Engleska i Rusija. Nova konservativna engleska vlada upravila je

ruskoj vladi tri note. U prvoj noti izjavljuje, da od MacDonalduve vlade sklopljene konvencije s Rusijom parlamentu ne može predložiti na odobrenje, u drugoj konstatuje, da je savjesna istraga dokazala vjerodostojnost poznatog Zinovjevovog pisma, a u trećoj noti odlučno otklanja svaku boljševičku agitaciju u Engleskoj. U političkim krugovima općenito se misli, da je ovim trima notama poništen englesko-ruski ugovor. Ruska vlada sprema se, da odgovori na ove tri note nove engleske vlade.

Radi pokušaja revolucije u Mxicu u gradu Tabasco ustrijeljeno je 17 časnika, među kojima četiri generala i četiri pukovnika.

Njemačka pred izborima. 7. prosinca u Njemačkoj se više izbori za parlament. Sada se vodi najžešća izborna borba između ljevičara-umjerenjaka i desničara-nacionalaca. Leader Centuma dr Marx na svojim izbornim skupštinama najžešće istupa protiv pretjeranih zahtjeva nacionalaca, a za mir i pomirbu.

Sa hrvatsko-slovenskoga Primorja.

(Posebni dopis „Narodne Straže“.)

TRST, 25. studenoga.

Varao bi se, tko bi mislio, da ono sedamsto hiljada Hrvata i Slovenaca, što je rapalskim ugovorom zatvoreno u granicama talijanskog Regna, ne mari ni za što te samo plače. Možemo reći, da Hrvati i Slovenci žive u Italiji jednim bujnim životom. Ako i jest naš živalj šikaniran i proganjan sa strane talijanskih oblasti, a to ipak naši ljudi, koji su bez sumnje najosvjješteniji dio našega naroda, svojim silama nastoje, da svoj život učine što boljim, a to im uspijeva.

U zadnje vrijeme u ovamošnjim hrvatskim i slovenskim novinama razvija se žestoka polemika glede propasti potalijančenog dijela *Jadranske Banke* u Trstu. Kršćansko-socijalistični listovi *Goriška Straža* i *Mali List* sa ponosom ističu, kako su, i to baš u vrijeme, kad su slovenski liberalni list *Edinost* te *Istarska Rijeka* zagovarali, da se dade od 16 milijuna lira, koliko je bilo određeno za promjenu novca, najveći dio *Jadranske Banke*, bili zato, da se novac dade našim zadrugama. *Goriška Straža* ističe, kako je *Edinost* činila reklamu *Jadranskoj Banci*, dok je G. S. otklonila, da pripoćuje i same oglase banke. Ta je polemika postala veoma

žestoka te je zastupnik dr Wilfan pripoćio u *Edinosti* članak, u kojemu naziva svoje protivnike lažljivcima i kleveticima. Međutim je *Goriška Straža* na to spremno odgovorila i to veoma uspješno te pobila dra Wilfana i konstatirala, da je dr Wilfan, koji je i narodni zastupnik u rimskom parlamentu, u vrijeme izmjene narodnoga novca zagovarao banke, a ne narodnu korist.

Ta polemika nije nego samo jedan kratki jači odraz raznožnosti, koje vladaju između tršćanske političke organizacije, u kojoj komandiraju liberalni elementi, te goričke i istarske političke organizacije, u kojima se okuplja ogromna većina našega življa u Italiji. Tršćanska politička organizacija *Edinost* je vodena od kapitalista te ima dosta jaku štampu i to slovenski dnevnik *Edinost* i hrvatski tjednik *Istarska Rijeka*. Gorička politička organizacija isto *Edinost* te Političko društvo za Hrvate i Slovence u Istri su po broju svojih pristauca, koji većinom pripadaju seljačkom i radničkom staležu, silno jači. Njihovu politiku zagovaraju polutjednik *Goriška Straža*, tjednik *Mali List* te hrvatski tjednik *Pučki Prijatelj*. Kako

NAJVRIJEDNIJE HRV. KATOLIČKE KNJIGE.

Stigle su nam nove knjige Društva sv. Jeronima, koje su izašle kao jubilejska izdanja prigodom 1000-godišnjice hrvatskoga kraljevstva, a to su:

1. „Danica“, koledar za g. 1925., ima 9 pjesama, 6 pripovijesti, 21 poučni članak, 40 slika, mnogo poučnih svaštica, sve sajmove i sve drugo, što kalendar mora da ima. Stoji 12 dinara, za jeronimske članove samo 6 dinara.

2. „Hrvatske slave sjaj“, velika povijesna pripovijetka iz doba prvoga hrvatskog kralja Tomislava, napisao dr Velimir Deželić st., sa 8 slika urešio O. Antonini. Stoji 12 dinara, za jeronimske članove samo 6 dinara.

3. „Predziđe kršćanstva“, povijest katoličke Hrvatske, napisao dr Fran Binički, sa 6 slika. Stoji 5 dinara, za jeronimske članove samo 2 1/2 dinara.

4. „Hrvatsko uzor-selo“, pouka o prosvjeti i napretku hrvatskog seoskog života, napisao dr Josip Andrić sa 5 slika. Stoji 5 dinara, za jeronimske članove samo 2 1/2 dinara.

Sve te četiri knjige, ako se najjednostavnije naruče i kupe, stoje zajedno 30 dinara, a jeronimski članovi ih dobivaju samo za 15 dinara.

Osim toga je Društvo sv. Jeronima izdalo kao posebno izdanje:

5. „Stare slave djedovina“, hrvatska povijesna pjesmarica, sastavio Petar Grgec. U toj knjizi ima 75 pjesama, u kojima je opjevana sva hrvatska povijest od dolaska i krštenja Hrvata pa sve do današnjeg doba, a sve su to pjesme od 25 najboljih pjesnika. To je najopsežnija naša ovogodišnja knjiga te ima 192 strane. Cijena je ovoj knjizi 24 dinara, a jeronimski članovi dobivaju je u pola cijene, to jest za 12 dinara.

Tko naruči svih pet ovogodišnjih jeronimskih knjiga, plaća, ako je član Društva sv. Jeronima, za sve zajedno samo 25 di-

nara, a tko nije jeronimski član, mora platiti dvostruko.

Tkogod je vidio ili barem čuo za ovogodišnje svetojeronimske knjige, svakto priznaje, da su to doista najdivnije i najjeftinije hrvatske knjige uopće. Tu je tako krasno štivo, kakvoga hrvatskom puku još nikad nitko nije dao, a i samo je Društvo sv. Jeronima sebi ovim knjigama tako krasno osvjetalilo lice, kao nikada prije. Sve te ovogodišnje jeronimske knjige opsežu ukupno oko 600 stranica, a tolike su knjige s toliko strana danas svuda i svagdje četiri i pet puta skuplje, nego što ove knjige hrvatskom narodu daje naše Društvo sv. Jeronima.

Zato ne smije biti hrvatske katoličke kuće, koja sebi ne bi nabavila sve ovogodišnje svetojeronimske knjige, koje su pravi ured svakom domu i pravo blago svakoj plemenitoj hrvatskoj duši.

Te knjige su izdane u vrlo velikoj nakladi: „Danica“ u 60 tisuća, a ostale knjige u 25 tisuća primjeraka.

Međutim saznajemo, da je već za prva tri tjedna, otkad se te knjige razasliju, polovica cijele naklade razgrabljena. Prema tolikom neočekivanom i prekrasnom odzivu, koji stiče sa sviju hrvatskih strana, čini se, da se već početkom prosinca cjelokupna svetojeronimska izdanja ne će moći više ni dobiti. Zato upozorujemo, neka se svaki požuri, tko ne će da ostane bez tako prekrasnog štiva.

JEDNA NOVA VRLO ZANIMIVA KNJIGA.

(Dr Ivan Merz: Najnovija čudesna u Lurdu. — Dnevnik hrvatskog hodočasnika taika prigodom 52. narod. franc. hodočasnica od 20.—28. VIII. 1924. Zoran opis Ureda za Liječničke pregledbe. Kako se dešava čudo i kako ga liječnički ustanovljuju. Pet čudesnih ozdravljenja. Što govore ozdravljenici? — Sa 6 slika — Cijena 5-20 D. s poštarinom. Naručuje se u Zagrebu, Kaptol 27 kod Hrv. kat. Narodnog Saveza.)

se vidi, Hrvati i Slovenci u Italiji imaju jako razvijenu političku štampu.

U zadnje vrijeme list *Edinost* sa velikom simpatijom prati rad Pašićevog režima u Jugoslaviji, što je veoma karakteristično, jer baš taj Pašićev režim nema razumijevanja ni osjećanja za našu narodnu manjinu u Italiji. *Edinost* posprdno govori o jugoslavenskim opozicionim strankama.

Prošle sedmice bili su verificirani mandati hrvatsko-slovenskih zastupnika u rimskom parlamentu *dra Wiljana, dra Besednjaka i Srebrniča*. Prvi pripada tršćanskoj političkoj organizaciji, drugi goričkoj, a treći je komunist.

Zanimivo je pitanje poučavanja naše djece na materinskom jeziku. Po naredbi bivšeg ministra Gentile uveden je u sve naše škole kao nastavni jezik talijanski. Međutim dopušteno je, da se neobvezatno poučava naš hrvatski i slovenski jezik u neobvezatnim satovima, te se sada veliki broj naše djece upisuje i prijavljuje za te satove.

Naš narod je čvrst i otporan. Svaki naš dom u Italiji je živa škola za našu djecu. Pa ako i vani ne vlada sloboda, a to je isto Hrvat i Slovenac tvrd. Hrvati i Slovenci Juljske Venecije su živili!

Naši dopisi.

Brbinj (Dugi otok), 18. studenoga.

Otvor škole. No, hvala Bogu, nakon toliko moljanske napokon smo dobili jednog vrijednog učitelja. I sama je školska vlast uvidjela, da je za naše selo potrebit učitelj, jer smo prisiljeni ići u svijet trbuhom za kruhom.

Rod maslina. Masline su obećavale dobar rod, ali je navale crv. Tako su već sve na zemlji i skoro pokupljene. Ipak daju dobro ulja, i ako su slabe.

Novi glavari. Pred 2 mjeseca bio je izbor seoskih časti. Dobili smo zauzetnog glavaru. Već se vidi uspjeh njegova nastojanja. Grobište je oko crkve bolje uređeno, crkvene su masline pokupljene, nastoji oko puteva i uveo je strogost nad raspuštenim blagom.

Drugi rod na lozi! Na jednoj lozi ovdje sad dozrijevaju dva velika grozda. To je drugi rod u istoj godini na istom panju. Malo neobično, zar ne? Bog živi!

Mješćanin.

Preplatite se na „Nar. Stražu“

Vrlo je zanimiva ova knjiga, u kojoj jedan hrvatski novinar pripovijeda, što je on sam doživio ove godine u slavnom francuskom prošteništu Lurdu, o kojem su pisali književnici kao J.-K. Huysmans, Francis Jammes i drugi. U toj se knjizi zorno opisuju ovogodišnja ozdravljenja na smrt bolesnih ljudi, koje je liječnička znanost napustila i koji se osjetije zdravima — u tren oka — nakon jedne kupelji ili nakon jedne procesije. I po pedeset liječnika raznih narodnosti, i raznih vjeroispovijesti i svjetovnih naziranja pregledava ove ozdravljenike i ne mogu se dosta načuditi. Ta povijest liječničke znanosti nije takova šta nikada zabilježila: djevojke, koje su odležale po više mjeseci i godina, koje su bolovale od sušičave upale trbušne opne, Pottove bolesti, od sakralizacije i raznih drugih bolesti nemaju na sebi nakon ozdravljenja ni traga bolesti! I takova šta se događa u dvadesetom stoljeću! Upravo nepojmljivo!

Iz katoličkog svijeta.

Za pk. biskupom Dr. Langom. Hrvatski Katolički Narodni Savez, komu je vrlo pokojnik bio 11-godišnji predsjednik, u znak korote ostavit će kroz jednu godinu predsjedničko mjesto u odboru nepopunjeno. K tomu će izdati slike s kratkim životopisom i molitvicom „ufajući se u Boga, da će se pokazati istinom, što svi osjećamo i što govori puk: „Svetac je živio među nama!“ — U nedjelju 16. t. mj. održana je u Zagrebu u Jeronimskoj dvorani svečana komemoracija. Na 30. dan smrti milog pokojnika, 1. prosinca, bit će u Zagrebu svečani Requiem.

Propagandistički mjesec katoličke štampe. Dolazi konac ove godine i početak nove. I već sada u zadnjem mjesecu ove godine treba da pripravljamo sve, što nam je potrebno za život u novoj godini. Osobito mi katolici treba da se pobrinemo za što bolji katolički život u budućoj 1925. godine, koja je za nas katolike sveta, jubilarna godina. U prvom redu treba da sebe i bližnje svoje dobro opskrbito katoličkim štivom, jer kako budemo opskrbljeni dobrom štampom, takav će biti sav naš katolički život te godine. U tu je svrhu *Pijevo Društvo* zaključilo cio mjesec prosinac posvetiti propagandi katoličke štampe, pa ono poziva sve katolike širom hrvatskih krajeva, da prionu na posao za što veće proširenje katoličke štampe, koja mora da prodre u svaku hrvatsku kuću, do svake hrvatske katoličke duše. A jedan specijalni tjeđan, od 7. do 15. prosinca, određen je kao *Bijeli tjeđan* za sabiranje preplatnika svim katoličkim listovima. Što u tome više učinimo, tim ćemo većma ojačati katolički život u hrvatskom narodu.

Orlovski vijesnik.

Sastanak Hrv. kat. Orla u Šibeniku. U nedjelju 23. ov. mj. održan je prvi mjesecni sastanak. Predsjedao mu je odbornik brat Ante Kaštelan, koji je na početku i na kraju sastanka prisutnoj braći upravio par pobudnih riječi. Brat O. Toma Tomašić održao je lijepo predavanje „O disciplini“. Za njim je brat Ante Zaninović s mnogo razumijevanja i zanosa deklamirao Šenoinu pjesmu „Klevetnikom Hrvatske“. U eventualijama saopćeni su razni zaključci upravnog odbora, te izmijenjene misli o što boljem unapređenju društva. Dački tamburaški zbor je prije i poslije sastanka odsvirao više zgodnih komada, među kojima i orlovsku himnu.

„Mladost“, glasilo hrvatskih orlova, dvobroj za studeni i prosinac izlazi ovih dana iz štampe s vrlo obilnim i raznovrsnim sadržajem.

Hrvatsko Sokolstvo s kat. stanovišta. Izišla je brošura pod gornjim naslovom, u kojoj se s objektivnog stanovišta osvjetljuje lice t.k.z. Hrvatskog Sokolstva. Brošura stoji Din. 5, a naručuje se kod M. Lehpamera. Zagreb, Kaptol 27/1.

Gradske vijesti.

Prigodom obljetnice ujedinjenja u ponedjeljak 1. prosinca bit će svečano blagodarjenje u 10 sati pr. p. u Stolnoj Bazilici sv. Jakova, a u 10 1/2 sati pr. p. u srpsko-pravoslavnoj crkvi. — Koja razlika između 1. prosinca 1918. i 1. prosinca 1924.! Kakvo je tada vladalo ushićenje! A danas? Svatko je nezadovoljan! Hvala Pašiću i Pribičeviću, tim grobarima državnog jedinstva!

Svečanost sv. Cecilije. I ove godine je „Šibenska Glazba“ svečano proslavila blagdan svoje pokroviteljice i zaštitnice. Ujutro su glazbari korporativno prisustvovali svečanosti sv. Miši u crkvi sv. Frane, preko koje su odsvirali nekoliko komada. Iza Mise. su kao i uvečer obišli gradom svirajući vesele koračnice. Ovom prigodom su imali i skupnu večeru, koja je protekla u dobrom i ugodnom raspoloženju. Jer im radi slabog vremena nije bilo moguće u subotu, u nedjelju (23. ov. mj.) su u podne na obali priredili koncert sa vrlo lijepim i biranim programom, kojim je po prvi put dirigovao novi kapelnik g. Sentinella. Sa zadovoljstvom opažamo, da pod novim kapelnikom naša glazba lijepo napreduje.

Direktor preparadije. G. Ivan Belotti, novoimenovani direktor mjesne preparadije, kako čitamo u *Stužbenim Novinama*, bio je postavljen u stanje mira. Prema privatnim inače kompetentnim informacijama, na njegovo mjesto imao bi doći dr. Mirko Perković, profesor mjesne gimnazije. PP režim će i ovu nasilnu promjenu opravdati „ugroženim“ državnim interesima, i ako je ona uslijedila samo zato, što je g. Perković Pribičevićevac, a g. Belotti nije! Dobro je opazio jedan naš list, da su drž. činovnici kod nas kao cigani, jer je jednima i drugima suđeno, da sele, dok žive.

Smrtonosni pad. U petak je Aleksandra Kukulj pk. Tode, djevojčica od 8 godina, dok joj je majka bila za poslom vani, nesretnim slučajem sa prozora na četvrtom katu pala na pločnik u avliji. Zabolila je više teških ozleđa. Odmah je bila prenešena u Pokr. Bolnicu, gdje je u teškim mukama podlegla zadobivenim ranama.

Bauxit. Napokon se počelo sa izvažanjem bauxita iz naše luke, koji je već dulje vremena ležao nagomilan na obali. Veliki transatlantski parobrod iz Genove „Antonietta“ sada krca oko sedam tisuća tona bauxita za Philadelphiju.

Žrtva alkohola. Nikolić Ante pk. Mate, od 38 g., od mladosti bio je jaki alkoholičar. Prošle nedjelje izišao je na ulicu u pijanom stanju i, dok je tetu-

rajući došao do ljekarne Montana spopao ga je delirium te je javno na ulici počeo da se svlači. Kad su ga u takvom stanju našli pometaći, htjeli su da mu pomognu, ali on se nenadano srušio na pločnik mrtav.

Krukužu HKNSaveza za „Katolički Dom“ darovao je don Ante Radić 10 dinara, da počasti uspomenu pok. Antice ud. Mileta, a 10 dinara mjesto čestitke g. Ivu Šimetinu, sudiji u Kninu, prigodom vjenčanja. — Uprava harno zahvaljuje.

Večernja šegrtska škola. S 1. prosinca počeo će redovita pouka Večernje škole za usavršavanje šegrta u ovom gradu. Pozivlju se majstori, da do toga dana upišu svoje šegrte. Svaki šegrt treba da sobom donese svjedodžbu rođenja i zadnju školsku svjedodžbu. Upisivanje se obavlja svakog dana od 10-12 sati u prostorijama Obrtne Zadruge (kuća P. Marenzi I. kat.) Da je napokom došlo do ove tako potrebite škole, treba zahvaliti zauzetoj Upravi mjesne Obrtne zadruge građevnih i njima srodnih obrta, kojoj je na čelu kao predsjednik opć. tehnik g. Uroš Novak, jer se jedino ona svojski za nju zauzimala.

Knjige „Društva sv. Jeronima.“ Mjesnom Povjereništvu (Samostan sv. Dominika) već je stiglo svih pet ovogodišnjih izdanja „Društva sv. Jeronima“. Preporuča se svima članovima, da ih što prije pridignu. Neka sobom donesu 25 dinara. Samo društveni članovi uživaju u povlastici, da za svih pet knjiga plaćaju 25 dinara, dok nečlanovi moraju platiti 50 dinara.

Prijelježive bolesti. Škrabar August, učenik IV. razreda mjesne gimnazije, koji je obolio 23. listopada na škrletu, umro je prošlih dana u državnoj bolnici. — Kolombito Danilo obolio je 23. t. mj. od krupa i prenešen je u državnu bolnicu. — Vesna Nardin, stara 5 godina, kćerka profesora Nardinija, obolila je 29. t. mj. od difterije.

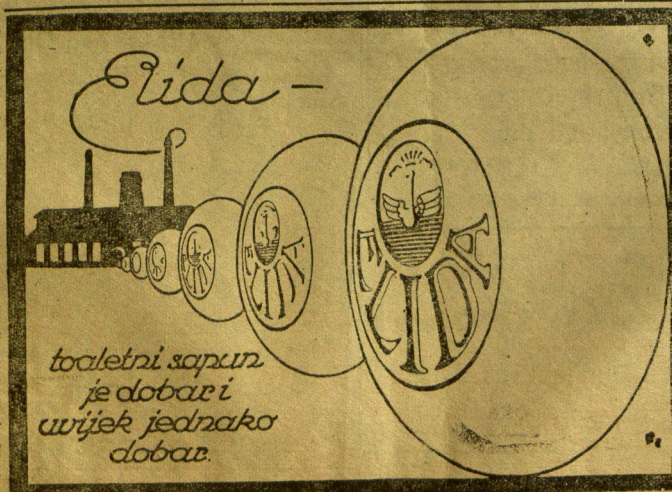
Ubojstvo. 18. t. mj. u gaju blizu ceste, koja vodi u Kistanje, našla se lješina Žižić Ante pk. Ante. Na tijelu pokojnika opaža se više rana vatrenog oružja. Pod sumnjom su uhapšeni Ivo Dujčić Pavlov i Mijo Dujčić Pavlov, obadvojica iz Rupa, koji su bili na pokojnika kivni radi nekih kromčarskih afera.

Krađa. G. Joso Grubišić pk. Jose, agent Jadranske Plovidbe, opazio je pri iskrcavanju robe na obali, da je društvu pomanjkala jedna vreća brašna, jedna kanta karbida i jedan sanduk raznih alata, u vrijednosti od preko 800 dinara. Marljivo istraga redarstva još nije mogla pronaći kradljivce.

Izgubljena svota. Aras Vica pk. Andrije sjedila je u gradskom perivoju te je imala uza se svotu od 270 dinara. Kad je izašla iz perivoja, opazila je, da joj čitava svota manjka.

Policijska kronika. Elač Ante i Deković Vicko, obadvojica iz Rogoznice, bili su kažnjeni od državnog redarstva, što su pokrali jednu mrežu i 15 kvarata maslina. — Jozo Labor Markov kažnjen je radi nepovlaštenog nošenja oružja, a Pancirov Roko radi obiteljske svade. — Devet je osoba kažnjeno radi neštovanja sv. nedjelje, a više osoba radi političkih izgređa.

Darovi „Đačkom bisk. sjemeništu.“ Da počaste uspomenu pk. don Nike Miliča: Don Frane Antunović din. 30 i don Ivan Berak din. 10. Da počaste uspomenu pk. Antice ud. Mileta: Don Niko Tabulov-Truta din 50

don Rudolf Pian i don Marko Čorić po din 30; don Ivan Mirić i don Frane Grandov po din. 25; don Ante Šare i don Toma Perina po din. 20.— Uprava svima najljepše zahvaljuje.

Darovi „Uboškom Domu“. Da počaste uspomenu *Aleksandre ud. Smoljanović*: Krste Margetić din. 50, Braća Grubišić din. 20; Ivan P. Erceg, Vinko Šupuk, Olivari Remigio i Aleksandar Šupuk po din. 10; Paklar Milan i Ivan Vučić pk. Andrije po din. 5. Da počasti uspomenu *Pač Vice*: Ivan Vučić pk. Andrije din. 5. Da počaste uspomenu *Krste Blace*: Zemljoradnička Štionica i Klub Zemljoradničke omladine po din. 40, Josip Kužina din. 30, Braća Grubišić din. 20. Prigodom *godišnjice smrti* svog sina Vice: Dunko Aras din. 15, a prigodom *godišnjice smrti* svoje majke Marije din. 10. Da počasti uspomenu *Marina Bulata*: dr Julije Gazzari din. 10. Da počaste uspomenu *Ante Čičin-Šaina*: Tome Baranović i Pera ud. Blažević po din. 30, Braća Ilijadica din. 20; Mate Karadžole pk. Krste, Ivan Marenzi, Juraj Grimani i Vladimir Kulić po din. 10. Da počaste uspomenu *Tereze ud. Marotti rod. Spinčić*: Obitelj Defilipis din. 200, dr Frano Dulibić din. 30; Vladimir Kulić i Antun Vodanović po din. 20, Marija Forni i Milan Juras po din. 10; Vladimir Schwener din. 5. Da počasti uspomenu *Desanke Musap*: Obitelj Sersić din. 20. Da počasti uspomenu *Mate Belamarić reč. Cegara*: Lušić i drug din. 50. Da počaste uspomenu *Josipa Soldo*: Nikola Juras din. 30 i Mihovil Matačić din. 10. Da počaste uspomenu *Elene Novaković rod. Ilić*: Oskar Ivon-Bilić din. 50. te dr Vjekoslav Rimondo din. 30. — Svima darovateljima Uprava najharnije zahvaljuje.

Književnost i umjetnost.

Luč 1924-5. Veće izašao 1. broj „Luč“. Ove će godine biti ljepše opremljena, a sigurno će i urednije izlaziti. Uprava je sporazumno s uredništvom ustanovila, da će list izlaziti početkom mjeseca. U prosincu će izaći br. 3-4, u lipnju 9-10, a inače uvijek po jedan broj. Pretplata je za prvo polugodište Din. 25.—; tko drži barem pet komada, plaćat će (radi manjih troškova otpreme) po Din. 20.—. Pretplata se ima, kao i lani, poslati unaprijed. Lanjski pretplatnici dobit će prvi broj na ogled i u njemu ček. položnicu. Samo naše daštvo ne može izdržavati svoga lista. Zato neka ga naruči svatko, tko ikako može, jer „Luč“ čita sa zanimanjem svaki naobražen

čovjek, a ne samo đak. Omladina je naša uzdanica i njihovo nastojanje moramo prema svojim silama potpomoći. — Adresa je uprave: Narodna Prosvjeta (za „Luč“), Zagreb I. pošt. pret. 109.

Javna zahvala.

Svim mjesnim Vlastima, bratovština, nezaboravnijim mješecanima, milim prijateljima, časnim znancima, svima bez razlike, osobito okolnom svećenstvu ovim putem zahvaljujemo na saučestvu pri smrti blagopokojnog i milog nam brata

Don Nike Milića župnika

13. studenoga i sprovoda 15. studenoga.

Osobita hvala i harnost vele učesnim doktorima Ivu Marčeliću i Jurju Kaliniću, koji su uložili sve sile svog znanja, da nam otmu smrti pokojnika. Hvala gospodi Sreskom Poglavaru i Poglavi Suda u Biogradu, koji su osobno prisustvovali sprovodu; dominikancu O. Jordanu Viculinu na pogrebnom slovu, župniku Škrivanicu na oprosnom govoru, punom sućuti, kao što i Josipu Brziću; svima pak na poslanim mnogobrojnim vijencima i sažalnicama bez razlike naša najdublja zahvalnost, a od Boga svima plaća.

Pakoštane, 16 studenoga 1924.

Ucviljena obitelj
pok. Nikole Milića.

Udruženje Trgovaca, Industrijalaca i
Obrtnika za sjevernu Dalmaciju
u Šibeniku.

Br. 332/24

OBJAVA!

Pozivlju se cij. gg. članovi Udruženja, da pristupe na izvanrednu Glavnu Skupštinu, koja će se održavati dne 7. decembra t. g. u 10:30 sati pr. p. u prostorijama „Filharmoničkog Društva“ sa slijedećim dnevnim redom:

- 1). Pozdrav predstavnika odbora,
- 2). Izvještaj tajnika,
- 3). Izvještaj blagajnika,
- 4). Izvještaj revizora,
- 5). Podjela apsolutorija staroj Upravi,
- 6). Odstup predsjednika, podpredsjednika i tajnika,
- 7). Popunjenje odbora,
- 8). Eventualije.

U Šibeniku, 27. novembra 1924.

Predsjednik: *Dimitrije Triva* u z. Tajnik: *J. Jadronja*.

Iz Šibenika za Australiju

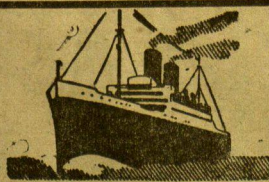
cijela opskrba i put za Lira Šterlinga 27.—
(oko Dinara 8.600.—) Putovanje početkom
decembra. — Obavijesti daje
JOSIP JADRONJA — ŠIBENIK.

SINGER šivači strojevi

priznati su kao najbolji na svijetu.

Podružnica: ŠIBENIK Široka ulica.

Otprema putnika iz domaće luke SPLIT „COSULICH LINIJA“

Javlja ovim svim putnicima, koji su spremni za putovanje u JUŽNU AMERIKU (Rio de Janeiro, Santos, Buenos-Aires), da je polazak njihova velikog prekookeanskog parobroda

„Belvedere“ na 4. decembra o. g. iz SPLIT-SKE LUKE (Dalmacija.)

Parobrod je moderno ureden imade dva vjeka i vozi na naftu. Putnici su smješteni u poboljšanom trećem razredu, u trećem razredu kabina i u podpalublju. Svaki razred posjeduje moderno uređeni jedaći salon, salon za gospode, kao i pušački salon. Putnicima stoji na raspolaganje cijeli parobrod, jer ne vozi putnika I. i II. razr. Od kolike je važnosti za naše putnike, što se mogu ukrčiti u domaćoj luci, nije potrebno navadati - dosta je, što ne trpe velikih neugodnosti ni napora putujući po nekoliko dana preko stranih država. dok ne stignu u luku ukrcanja, a osim toga mogu se na parobrodu služiti svojim materinskim jezikom.

Glede osiguranja mjesta te ostalih uputa treba se obratiti na „COSULICH LINIJU“.

Glavno zastupstvo za Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca

Telefon 24-98. **J. G. Drašković - Zagreb** Cesta „B“ br. 3. ili na filijale u: Beogradu, Balkanska ul. 25. Ljubljani, Kolodvorska ul. 30. Velikom Bečkereku, Kralja Petra trg 4 ili Agenciji u:

Šibeniku, Josip Jadronja, obala Sušaku, Karolinska cesta 161 J. G. Ivošević, Splitu FRANJO KUKULIĆ, Gružu IVO LOVRIČEVIĆ, Metkoviću NIKICA CAREVIĆ.

ROLLOA

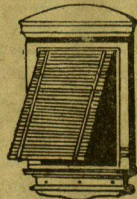
u svakoj vrsti i to:

čeličnih

„Eslingovih“ od drveta
žaluzije i od platna
balje, svake vrsti robe za umjetne bravare
i teretnih liftova

Silvester Bernold, Novi Sad.

Telef. 234, preko puta Gasfabrike. Osn. 1885.
Filijala: Beograd, Dositićeva ul. 51.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov *Gospoban*
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Celje, Đakovo, Maribor, Novi Sad,
Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavnica i pričuva
preko Din. 15.000.000.
Ulošci nad Din. 150.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne poslove
povoljno, točno i brzo.